

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVII, broj 11

14. ožujka 2007.

cijena 80 Ft

Kapelica u središtu Serdahela

Foto: Bernadeta Blažetin

Komentar

Nikada utemeljena udruga

Ovoga tjedna slavimo revoluciju iz 19. stoljeća. Datum je 15. ožujka kada se u Mađarskoj slavi i Dan tiska upravo kao spomen na jednu od temeljnih stečevina tih revolucionarnih događanja. Informacija kao sredstvo moći. Točna ili pogrešno servirana informacija može srušiti svjetove, i intimne i društvene, pa i u potpunosti ugroziti nastavu hrvatskoga jezika kao materinskoga u školi u kojoj ga danas uči 140-ak učenika. Tome sam se osvjedočila na otvorenoj sjednici hrvatske samouprave kojoj su nazočili i zastupnici većinske samouprave. Posjedujemo li dovoljan broj informacija kako bismo mogli donijeti životno važne odluke. Jer svi smo mi jedinka za sebe i sami odlučujemo o svojoj sudbini. Sloboda tiska, klikitali su mladi revolucionari i krenuli prema tiskari. Jedna od 12 točaka bila je upravo sloboda tiska. Pokrenuli su više od 30 tiskovina, i odnijeli vijest o revoluciji u svijet, na salaše i imanja, širili su ideju, misao, razmišljali slobodno na jedan drugi način od dotadašnjega ... Danas u globaliziranome svijetu informacija postaje monopol, a nezina raspodjela kadšto nas podsjeća na feudalnu piramidu. I to sve više bez obzira na «moćna» sredstva masovne komunikacije i njihovu brojnost, raspodjela informacija usredotočuje se u rukama sve manjeg broja ljudi. Oni koji imaju novac, imaju i moć nad informacijom. Kada obilježavamo Dan tiska, mi ne mislimo na to. Mislimo u prvom redu na mlade revolucionare, na njihove plemenite ideje o kojima nas uči povijest, na težnje i htijenja k slobodi, na odrubljene glave, žalost i tugu, ali i duboki ponos jednoga naroda i jedne zemlje. Naše zemlje. Moj mlađi sin ima devet godina. Kada je imao četiri mjeseca, sudjelovala sam osnivačkoj sjednici jednoga društva koje bi mi, da je ikada utemeljeno, možda upravo uz Dan tiska i meni, kao hrvatskome novinaru u Mađarskoj, čestitalo. Uputilo prigodan osmijeh i pozvalo sve nas koji se bavimo ovim nimalo laganim poslom na čašicu razgovora oko zajedničkoga stola. Čašicu razgovora o novinstvu, struci ... Uplatili smo članarinu, izabrali predsjednika, valjda i tajnika (davno je bilo, ne sjećam se svih pojedinosti), nadzorni odbor. Vrijeme prolazi, devet godina je prošlo, a mi još uvijek nismo dobili čestitku u povodu Dana tiska.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Polako, ali sigurno uskoro će nam i kalendarski proljeće pokucati na vrata. Proljeće u kojem se bude nove, a umiru stare ljubavi. Priroda se obnavlja, a zajedno s njom i mi obnavljamo naša sjećanja ili ih u potpunosti zaboravljamo kao stare kapute dok propupava mlado lišće na granama života. I revolucije, poneke izbijaju u proljeća, onda smo puni snage i tada najviše od svih godišnjih doba želimo uvijek iznova, iz godine u godinu započeti ono još neučinjeno, za što naivno mislimo da je vrijedno naše pažnje i pozornosti. A onda u travi spazimo cvijet koji je i lani bio tu i stidljivo pokazuje svoje lice. Toliko o proljeću!

Dragi čitatelju, i u ovome broju našega tjednika nudimo ti niz zanimljivih napisa i tema. Izaberi one koje su ti po volji te kreni u šetnju po sunčanome proljetnom danu.

U petnaestoj godini svoga postojanja hrvatski teatar u Mađarskoj na scenu postavlja dramu Antuna Karagića Pošteni varalica. Treći je to dramski tekst pisca s bačkih ravni koji se uprizoruje u pečuškom Hrvatskom kazalištu od njegova osnutka do danas. Rastatkinja, Katica i Pošteni varalica. Iako mislim da nijedan varalica ne može biti pošten, vidjet ćemo što o tome misli Antun Karagić na premijeri koja će se zbiti 1. travnja

u Pečuhu. Pučka komedija s velikim brojem glumaca, orkestar, ples i pjesma jamstvo su uspjeha komada kakve voli hrvatska kazališna publika po našim selima.

Početkom tjedna, u utorak, 13. ožujka, u Palači Duna u Budimpešti 39 izabranih zastupnika buduće Skupštine Hrvatske državne samouprave primilo je svoje mandate. Kako saznajemo, osnivačka sjednica buduće Skupštine bit će održana 24. ožujka u Uredu Hrvatske državne samouprave. I hrvatska samouprava na županijskoj razini se utemeljuje ovih dana. U dvije županije, u Baranjskoj i Šomodskoj, mandati se dijele. U Šomodskoj županiji od devet mandata u budućoj hrvatskoj županijskoj samoupravi šest mandata pripalo je Savezu Hrvata u Mađarskoj, a tri mandata Zemaljskome društvu hrvatsko-mađarskog prijateljstva. U Baranjskoj županiji od devet mandata sedam je pripalo Savezu Hrvata u Mađarskoj, a dva KUD-u Tanac. Po svojoj prilici u ovim tijelima imat ćemo hrvatsko «višestranačje» što će u svakom slučaju biti novina u dosadašnjoj političkoj praksi naše manjine. Da ona može donijeti i pozitivne rezultate, potvrdit će vjerojatno svi oni koji vjeruju u instituciju demokracije.

Branka Pavić Blažetin

Zadnji put je zasjedalo u ovom sastavu predsjedništvo DGMU-a; sliva tajnica Oršika Ambruš, donedavni potpredsjednik Petar Mogyorósi i predsjednik Rajmund Filipović

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

Generalna sjednica DGMU-a na Undi

Izveščaji, predvidjeni programi, minjba potpredsjednika

Malo već nek jedno ljeto je na vlasti novo predsjedništvo Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj, a uz tradicionalne priredbe more se dičiti i novim uspjehom sasvim novih idejov ter i s tim da zdavno nismo vidili na kupu toliko mladih obrazov kot na generalnoj sjednici Društva, prošloga petka na Undi. S najmodernijom tehnikom opskrbljeno predsjedništvo cijelu brošuru je sastavilo o uspješni priredba, zgoditki prošloga ljeta, poglavlja iz omladinskoga žitka Gradišćanskih Hrvatov (nažalost sve pobrano s interneta prez da bi se spomenuli izvori, autori članov!). Med najvažnijimi samostalnim događaji Društva u minulom ljetu moremo spomenuti omladinski tabor u Nardi (RE-NA-TA) ter Glas Gradišća u Hrvatskom Židanu, a u suradnji s Hrvatskim akademskim klubom navedeni su i seminari JEV i MEN, Dan mladine, susret hrvatske mladine u Pečuhu, FUJEV Slavenski kongres, naobrazbeni seminar HAK-a itd. koji zapravo niti ne pripadaju u profil našega Društva (ter pokidob je tamo diozimaov većinom samo jedan član od DGMU-a). Članarine ke se uplaćuju od lani, znatno su povećali dosadašnji nulti budžet, a iz tih pinez su djelomično podupirani, ter naravno i iz naticanj dobivenih pinez, najvažnije priredbe. Kako smo čuli od predsjednika DGMU-a Rajmunda Filipovića, ljetos uz omladinski

tabor na Undi ter uz glazbeni festival u Hrvatskom Židanu po nardarskoj inicijativi kanu prirediti i ljetni športski dan. Kako smo čuli, pripravlja se i web-stranica Društva, projekt je već pokrenut za 2-3 tajedne morebit jur bude gotov. Na generalnu sjednicu bili su pozvani i zastupniki Hrvatskoga akademskog kluba, na čelu s predsjednikom Štefanom Emrichem ki je ukratko predstavio djelovanje HAK-a i naglasio želju za užom suradnjom s gradišćanskom mladinom u Ugarskoj ter Slovačkoj. Pri dnevnoj točki „razno“ je najprdošlo skandalozno pismo potpredsjednika u kom je koncem minuloga ljeta prez razloga napao ne samo drugoga člana Društva nego prik toga i brojna sela, aktiviste i društva.

Pokidob su natezanja prerasla društveni prag, na ovoj sjednici se je postavilo pitanje: je li takov funkcionar vridan daljnje zaufanja članstva ili nije. Većina nazočnih je u tajnom glasanju odlučila da Koljnofca Petra Mogyorórsija obavezno je potribno minjati u svojem dosadašnjem položaju. S tim je završena sjednica da 24. marcijuša, subotu, u 16 uri znova će se strefiti zastupniki gradišćanske mladine na Undi, pri zvanarednoj sjednici i odabiru novoga potpredsjednika. Za ovu funkciju su ovput jur spomenuti već sposobni kandidati.

-Tiho-

Poziv Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj na natječaj za 2007. godinu za ostvarenje kulturnih i vjerskih programa

Natjecati se može za programe koji će se održati u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 29. veljače 2008. godine. Najviše se može tražiti 200 tisuća forinti, za programe od posebnog značenja 400 tisuća forinti. Rok predaje natječaja: 6. travnja 2007. Odluka Kuratorija očekuje se sredinom svibnja ove godine. Ovome tematskom krugu pripadaju programi za njegovanje običaja, kulturne i vjerske priredbe koje služe jačanju nacionalnog identiteta. Uvjet natjecanja je rabljenje materinskog jezika.

Dugoročni programi: tematska klupska zanimanja, jezični tečajevi, podučavanje narodnoga plesa i glazbe, te drugo. *Priredbe*: prisjećanja na blagdane pojedine manjine, razne priredbe vezane za važnije događaje u životu manjinske zajednice, susreti pjevačkih zborova i plesnih skupina, priređivanje izložaba, obnova kulturnih spomenika, postavljanje spomen-ploča, vjerske priredbe, hodočašća u tradicionalna svetišta matične domovine, i drugo.

Obrazac i četverostranični putokaz o uvjetima natjecanja te obavijestima za popunjavanje obrasca dostupni su na internetskoj adresi www.mnekk.hu, a mogu se nabaviti i osobno u Uredu Javne zaklade (Bp. V. ker., Október 6. u. 17. l. em.) ili poštanskim putem (tada se traži omotnica srednje, C5 veličine naslovljena na ime natjecatelja s naličjem poštanskom markicom). Poštanska adresa Zaklade: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25.

SAMBOTEL – Pogibel rudokopa na području Narde, Hrvatskih Šic, Gornje Četara znova se nagraža. Kako nas je informirao poglavar Hrvatskih Šic László Kovács, predstavnici deset potaknutih sel na osnovi ovoga delikatnoga pitanja 26. februara, pondiljak, su poiskali predsjednika Željeznožupanijske skupštine Ferenc Kovácsa da se konačno o tom razgovaraju, što i kako bi mogli nešto učiniti suprot novih odredbov vlade. Naime, silno nakanjenje politike je da se ovo područje oslobodi od mjesnih prepovidanij rudokopa i sazidanja elektrane. Stanovniki spomenutih sel protestiraju i ne želju si nikakovo kopanje koje bi znalo negativno pogoditi zdravlje, prirodu i turizam.

Ugovor o suradnji bajskeg EJF-a i splitskoga Filozofskog fakulteta

Ugovori o međudržavnoj suradnji Hrvatske i Mađarske ne bi imali svoju težinu da nema konkretne suradnje među naseljima i ustanovama. Stoga je svečano potpisivanje sporazuma o suradnji bajskeg EJF-a i splitskoga Filozofskog fakulteta upriličeno 26. veljače u Baji od iznimnog značenja. Suradnju na polju znanstvenih istraživanja, razmjene studenata i profesora, organiziranje stručnih konferencija svojim su potpisom potvrdili dekan Filozofskog fakulteta u Splitu Josip Milat i rektor bajske Visoke škole «József Eötvös» János Majdán. Uz predstavnike dviju visokoškolskih ustanova tom važnom događaju nazočili su i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, konzul-gerantica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Peččaj, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i predsjednica bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković. U ulozi prevoditelja odnosno tumača našao se voditelj odjela za hrvatski jezik profesor Živko Gorjanac.

Kako je naglasila lektorica hrvatskoga jezika, do suradnje je došlo na poticaj profesorice Sanje Vulić. „Smatramo vrlo važnim da se naše želje ostvare, da se uspostavi suradnja među našim visokoškolskim ustanovama.”

Okupljene, među njima posebno goste iz Splita, u ime domaćina pozdravio je rektor bajske Visoke škole János Majdán. „Naša je škola najmanja državna visoka škola u Mađarskoj. Na našoj visokoj školi osim učitelja i odgojitelja teče još izobrazba knjižničara i andragoga. Proširili bismo krug naših struka na struku međunarodnih veza, koja će biti usmjerena prema jugu, pa tako i prema Splitu.”

Kako reče dekan Filozofskog fakulteta u Splitu Josip Milat, glavni je „krivac” za ovu suradnju profesorica Sanja Vulić.

On je ukratko predstavio svoju ustanovu.

„Naš je Fakultet netipičan filozofski fakultet, koji osposobljava nastavničke profile za sve razine sustava, za predškolski odgoj, cijelu osnovnu i za srednju školu. Imamo studij hrvatskog jezika i književnosti, engleskog jezika i književnosti, talijanskog, povijest, povijest umjetnosti, filozofiju, sociologiju, a sada krećemo sa studijem pedagogije. U tijeku odobravanja je studij etnomuzikologije, jedan od novih smjerova u umjetnosti, francuski, njemački, želimo čak i arapski, odnosno kulinarski studij.”

Kako nadalje reče dekan Filozofskog fakulteta u Splitu, oni imaju 1800 studenata, kontakte sa sveučilištima u svijetu. S Ministarstvom znanosti i prosvjete dogovorili su osnivanje središta za razvoj hrvatskih studija i kulture u svijetu. Split je jedan od glavnih središta s dva fakulteta, drugi grad i drugo sveučilište po veličini u Hrvatskoj.

Među ostalima istaknuo je i zašto žele ovu suradnju.

„Naprosto smo zainteresirani za studij hrvatskoga jezika, i općenito za suradnju sa svim europskim sveučilištima. Između Hrvatske i Mađarske nema spornih pitanja. Imamo višestoljetnu zajedničku povijest, ona

Svečano potpisivanje sporazuma o suradnji: slijeva Josip Milat, dekan Filozofskog fakulteta u Splitu, do njega voditelj Odjela za hrvatski jezik profesor Živko Gorjanac, rektor Visoke škole u Baji János Majdán i lektorica hrvatskoga jezika Nada Zelić

nam može biti temelj za budućnost. Mi ovim ugovorom očekujemo svestranu suradnju naših ustanova na bazi reciprociteta, na razini razmjene profesora, studenata, istraživačkih projekata i organiziranja znanstvenih skupova. Podržavamo sve ono što postoji u međudržavnom ugovoru o suradnji na području znanosti i obrazovanja. Smatramo da je ovo dobar početak za dužu i plodnu suradnju.”

Suradnju je tom prigodom pozdravio i veleposlanik Ivan Bandić, naglašujući kako ima prostora za financiranje ovakve suradnje iz izvora Europske unije. Kao primjer spomenuo je suradnju Kapošvara i Koprivnice, koja je dobila veću financijsku potporu EU.

„Doista se radujem da mogu nazočiti ovakvim događajima. Međudržavna suradnja ne bi imala tu težinu da nema ovakvih veza među naseljima i ustanovama” – istaknuo je uz ostalo veleposlanik Ivan Bandić, najavivši u bliskoj budućnosti međudržavne susrete na najvišoj razini, susret predsjednika republika, predsjednika parlamenata i zajedničku sjednicu dviju vlada.

Kako nadalje reče rektor János Majdán, sa Čakovcem imaju konkretnu suradnju u praksi, a postoji znanstvena suradnja s osječkim Učiteljskim fakultetom, zatim s Pečuhom i Belim Manastirom. U planu je osnivanje Hrvatskoga pedagoškog kabineta, te organiziranje hrvatskih kulturnih večeri, prosvjetnih predavanja, u čemu je od predsjednika SHM-a Jose Ostrogonca zatražio potporu hrvatske zajednice i krovnih udruga Hrvata u Mađarskoj.

Potaknuto je nadalje kako bi studenti ubuduće mogli na vježbe ne samo u Čakovec već i u Split. Suradnja na obostrano zadovoljstvo uključuje i suradnju na polju hrvatske i mađarske dijasporne ne samo s učiteljskim smjerom nego i s filozofskim fakultetom.

S. Balatinac

Gosti predavači iz Splita

Kazivanje stihova i proze na hrvatskom jeziku

U fičehaskoj osnovnoj školi 7. ožujka priređeno je regionalno natjecanje kazivanja stihova i proze na hrvatskome jeziku kojem je sudjelovalo 67 djece iz Belezne, Mlinaraca, Kerestura, Serdahela, Sumartona i Fičehaza.

Hrvatske pomurske škole vrlo dobro surađuju na raznim poljima. Da bi njihovi polaznici jače osjećali ono što ih povezuje, tj. hrvatski duh, organiziraju se zajedničke priredbe i natjecanja. Prilikom ovih programa djeca se upoznaju s okolnim hrvatskim naseljima, njihovim školskim ustanovama, druže se sa svojim vršnjacima, ujedno i uče na natjecanjima. Važan je to događaj i za školarce, a i za djelatnike ustanove koja to priređuje. Početkom školske godine sastaju se voditelji hrvatskih ustanova i dogovore se koja priredba ili natjecanje će se održati u određenoj ustanovi.

Ove školske godine već je priređeno natjecanje u kazivanju stihova i proze na mađarskome jeziku u Belezni i natjecanje u pjevanju u Sumartonu, a 7. veljače je održano natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskome jeziku u Fičehazu. Još preostaju natjecanja iz raznih predmeta, koja će se održati pod konac školske godine te najveća priredba u raznim vještinama, susret hrvatskih pomurskih škola kojemu će domaćin biti mlinaračka škola.

Natjecanje u kazivanju stihova i proze uvijek prethodi mjesno natjecanje u pojedinim školama i izaberu se najbolji učenici. Tako su oni stigli i u Fičehaz.

Djelatnici i učenici domaće ustanove, kao obično, pripremili su darove, malu zakusku i program.

Učenici osmog razreda pročitali su pjesmu Vladimira Nazora «Hrvatski jezik», a učenici nižih razreda obradovali su goste sviranjem na fruli i hrvatskim pučkim pjesmama. István Molnár, ravnatelj fičehaske osnovne škole, u pozdravnom govoru naglasio je važnost gajenja hrvatskoga jezika, što se čini i tijekom takvih natjecanja, a ne smiju se zaboraviti ni oni književnici koji su stvarali ili stvaraju na tome jeziku.

Nakon uvodnoga programa slijedilo je natjecanje po kategorijama. Kao što se uobičajilo, natjecalo se u četiri kategorije.

Među učenicima nižih razreda bile su omiljene pjesmice o životinjama, tako i basne, ali u višim razredima bile su prisutne već i ljubavne, rodoljubne i mišaone pjesme.

Mnogi su izabrali stihove Ivana Kušana, Luke Paljetka, Enesa Kiševića, Gustava Krkleca, Grigora Viteza, a ove godine i pjesme hrvatskih pomurskih pjesnika Jolanke Tišler i Stipana Blažetina.

Pobjednici natjecanja

Ocjenjivački sud u svakoj kategoriji imao je težak zadatak, naime, djeca su se dobro pripremila, osim manjih grešaka u naglasku drugih baš i nije bilo, a pjesme i proze izabrane su primjereno dobi djece.

Domaća se ustanova pobrinula da svaki sudionik dobije neki skroman poklon, ali najbolji su nagrađeni pernicama, dvdpločama o Hrvatskoj, bojicama, flomasterom.

U 1-2. razredu u kazivanja stihova prvo mjesto osvojila je *Fanni Budai* iz Kerestura, drugo mjesto *Fanni Németh* iz Mlinaraca, *Martina Pšer* iz Mlinaraca, treće mjesto *Vivijen Ribarić* iz Serdahela i *Julijana Takač* iz Mlinaraca. U kazivanju proze prvo mjesto pripalo je *Evi Molnar* iz Kerestura, drugo

mjesto *Manduli Mlinarić* iz Fičehaza, treće mjesto *Lili Kočmaroš* iz Serdahela.

U 3-4. razredu u kazivanju stihova prvo mjesto osvojila je *Simoneta Kiš* iz Mlinaraca, drugo mjesto *Dalma Rodek* iz Sumartona, a treće mjesto *Patricija Koša* iz Sumartona i *Bence Kóvágo* iz Kerestura.

U kazivanju proze prvo mjesto osvojila je *Dominika Rodek* iz Sumartona, drugo mjesto *Dora Makar* iz Belezne, a treće mjesto *Patricija Pintarić* iz Serdahela i *Vivijen Kotnjek* iz Mlinaraca.

U kategoriji za 5-6. razred u kazivanju stihova prvo mjesto osvojila je *Šara Novak* iz Kerestura, drugo mjesto *Petra Morvai* iz Belezne, a treće mjesto *Klaudija Deli* i *Nikola Takač* iz Serdahela. U kazivanju proze prvo mjesto osvojio je *Balint Žigučić* iz Serdahela, drugo mjesto *Dora Jakab* iz Belezne, a treće mjesto *Kinga Ihaz* iz Fičehaza.

U kategoriji za 7-8. razred u kazivanju stihova prvo mjesto je pripalo *Stjepanu Turulu* iz Serdahela, drugo mjesto *Aleksandri Polaiu* iz Mlinaraca, a treće mjesto *Kiti Jakopanec* iz Kerestura. Posebnu nagradu dobila je *Valentina Sič* iz Kerestura. U kazivanju proze prvo mjesto je osvojila *Marcela Talaber* iz Kerestura, drugo mjesto *Alisa Bakač* iz Belezne, a treće mjesto *Anita Mozeš* iz Kerestura. beta

Na otvorenju priredbe svirala su djeca nižih razreda

Poziv Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj na natječaj za 2007. godinu za ostvarenje jezičnih i narodopisnih tabora za djecu i mladež

Natjecati se može za programe koji će se održati u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 29. veljače 2008. godine.

Najviše se može tražiti potpora od tisuću forinti po osobi i po danu, ali najviše 200 tisuća forinti; ako je broj sudionika između 20 i 50, 400 tisuća forinti; ako je broj sudionika veći od 50, Kuratorij daje potporu od 800 tisuća forinti po nacionalnoj manjini; ako je broj sudionika iznad 100 i ako se radi o državnom taboru.

Rok predaje natječaja: 6. travnja 2007. Odluka Kuratorija očekuje se sredinom svibnja ove godine.

Ovomu tematskom krugu pripadaju tabori za očuvanje običaja i vjerski tabori na materinskom jeziku.

Uvjeti:

- uporaba materinskog jezika
- tabor mora biti u trajanju od 7 dana (6 noći)

- broj sudionika (bez odraslih) mora biti najmanje 20 osoba.

Kuratorij u ovome tematskom krugu podupire isključivo:

Usluge: putne troškove, troškove smještaja, prehrane, najamninu dvorane, usluge predavača. Honorare i novčane naknade bez dažbina. Potrošnju tijekom tabora (prehrambene proizvode, papir i pisaći pribor, dekoraciju).

Obrazac i četverostranični putokaz o uvjetima natjecanja te obavijestima za popunjavanje obrasca dostupni su na internetskoj adresi www.mnekk.hu, a mogu se nabaviti i osobno u Uredu Javne zaklade (Bp. V. ker., Október 6. u. 17. l. em.) ili poštanskim putem (tada se traži omotnica srednje, C5 veličine naslovljena na ime natjecatelja s naljepljenom poštanskom markicom. Poštanska adresa Zaklade: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25.

KAČMAR – Hrvatska manjinska samouprava u Kačmaru u svoj program uvrstila je i proslavu Dana žena. Kako nas je kratko obavijestio predsjednik *Grgo Išpanović*, u četvrtak, 8. ožujka, u klupskim prostorijama Narodnosnog doma u Kačmaru okupilo se tridesetak žena, a hrvatska samouprava čestitala im je cvijećem, skromno ih pogostila, nakon čega je upriličeno druženje, uz razgovor i pjesmu u pratnji harmonike.

Intervju

„Ako imate jezik, sve ostale elemente nacionalnog identiteta upravo na njega možete nadograditi. Ali ako izgubite jezik, onda je to veoma teško ...”

Razgovor vodila: *Branka Pavić Blažetin*

Ivan Bandić novi je veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, od 2. veljače 2007. godine. Veleposlanik Ivan Bandić poznat je širokoj hrvatskoj javnosti u Mađarskoj, naime, prije svoga novog zaduženja obavljao je dužnost generalnoga konzula Republike Hrvatske u Pečuhu. Pokazao je izuzetan senzibilitet za hrvatsku manjinsku problematiku te bio inicijator i zagovornik niza projekata i ideja koje su na korist cijeloj našoj zajednici. Veleposlanik Bandić na poziv glavne urednice Hrvatskoga glasnika i ravnatelja Croatiae Kht. Čabe Horvatha, 27. veljače posjetio je Croatiae Kht. te je tom prilikom dao i intervju za naš tjednik.

Pozdravljamo Vas u našem društvu, i prije svega čestitamo na veleposlaničkom imenovanju. Nova dužnost, novi izazovi iako se ne može kazati da vam je teren nepoznat?

– Već sam više godina u Mađarskoj i mojim imenovanjem bila je namjera i želja jednoga kontinuiteta. Ja se znam našaliti i kazati kako sam za kaznu ostao u Mađarskoj. Ostavimo šalu na stranu. Sredinom prošle godine nadležno ministarstvo me je predložilo za ovu funkciju, što mi je izuzetna čast i priznanje. Druga je to vrsta posla od onoga koji sam radio u Pečuhu, druga razina posla, drugi obim posla. Moj prethodnik Stanko Nick bio je tu šest godina i treba opravdati dobiveno povjerenje i nastaviti započeti rad. Sve ide svojim uobičajenim tijekom, nastavlja se živa diplomatska aktivnost, jer s mađarskom imamo iznimno dobre odnose i mnogo se toga događa u svim sferama tih odnosa.

Budimpešta je veoma važna diplomatska postaja. Ima li puno zadataka i puno posla?

– Mađarska je nama od 90-ih godina zemlja koja se pokazala kao pravi prijatelj. Mi nemamo otvorenih pitanja ni pitanja sa zadržkom. Ona je i tijekom Domovinskoga

rata i nakon njega dosljedno pomagala i lobirala za Hrvatsku, a danas nam pomaže u ovom dijelu pregovaračkog tijeka u procesu približavanja Europskoj uniji i euroatlantskim integracijama. Iskustva Mađarske u svakom slučaju dobro su nam došla. Uskoro nas očekuje živa suradnja i mnogobrojne aktivnosti. U ožujku pripremamo sjednicu Mješovitoga međuvladinog odbora, početkom travnja susreću se predsjednici dvaju parlamenata, početkom svibnja sastaju se dva predsjednika u Zagrebu, a sredinom svibnja bit će sjednica dviju vlada u Zagrebu. Nije to diplomatska aktivnost protokolarne naravi, ona je veoma sadržajna i bogata. Namjeravamo uskoro s Mađarskom položiti temeljni kamen za zajednički most na rijeci Muri kod prijelaza Goričan – Letinja. Veoma je važan i gospodarski te turistički aspekt naše suradnje, te zajednički i važni infrastrukturni objekti koridor V/C i V/B. Mađarska je obećala svoj dio obveza iz V/B završiti do kraja iduće godine, a koridor V/C do 2010. godine bi trebali završiti do granice s Bosnom i Hercegovinom. Tu je i povezivanje elektromreža, plinovoda, povezivanje u području željezničkoga prometa. Upućeni smo jedni na druge, i to je dobra stvar.

Pratimo političku situaciju u matičnoj domovini i njezina nastojanja u tijeku pridruživanja i Europskoj uniji i NATO-u. Kada se može očekivati hrvatsko punopravno članstvo u spomenutim strukturama, integracijama?

– Nisu rokovi prioritet. Treba imati okvirne rokove, dapače. Ali optimalno je ono što mi u Hrvatskoj možemo zbog nas samih, zbog građana Republike Hrvatske i želje da ona bude u pravom smislu funkcionalno uređeno društvo učiniti. U sljedeće dvije do tri godine trebamo završiti svoj dio obveza i pokazati kako smo sazreli u demokratskom smislu i da sa svim elementima toga društva možemo biti dio tih europskih integracija. Očekujemo da i Europska unija riješi svoje

unutarnje probleme, pitanje Ustava, način na koji će ona sama funkcionirati. Dakle, ako govorimo o rokovima, onda bi optimalno vrijeme bila 2010. godina. Mi svoj posao želimo što prije završiti i postati punopravna članica Europske unije i u tom razdoblju očekujemo i pristupanje NATO-u gdje nas čeka također još mnogo posla, a i hrvatska javnost još nije dovoljno upoznata s prednostima te integracije, i tu ima još podosta zadaća.

U Mađarskoj ste već pet godina, prvo kao konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, potom generalni konzul istoga konzulata, danas veleposlanik. Imamo sreću što ste ostali među nama, jer rijetki su diplomati koji imaju toliko senzibiliteta za manjinsku problematiku, o čemu su se Hrvati u Mađarskoj u proteklih pet godina nebrojno puta osvjedočili.

Ivan Bandić od 1995. godine zaposlenik je Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske. Prva diplomatska postaja bila je hrvatsko veleposlanstvo u Sarajevu gdje je bio u statusu drugoga tajnika, potom savjetnika. Sljedeća postaja bilo je veleposlanstvo Republike Hrvatske u Haagu gdje se bavio haškim sudom, nakon dvije godine odlazi u veleposlanstvo Republike Hrvatske u Tiranu. U veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu je od 2001. do 2002. godine. Nakon Beograda najprije kao – konzul gerant, a potom kao generalni konzul službuje u Pečuhu, a od 2. veljače 2007. veleposlanik je Republike Hrvatske u Budimpešti.

– Hvala Vama ako ste to tako doživjeli, to je za mene kompliment. Možda je to i splet okolnosti. Ja sam porijeklom iz Hercegovine i znam reći da Hrvati imaju dvije matice, dvije domovine. Rođen sam u Bosni i Hercegovini, i to ponosno kažem i naglašavam. I Bosnu i Hercegovinu doživljavam kao svoju maticu i zemlju hrvatskoga naroda kao što je i moja Hrvatska. Možda dijelom i iz toga proizlazi jedan određeni senzibilitet. Jer Hrvati u Bosni i Hercegovini brojčano su najmanji narod, a na žalost nakon rata u doslovnom smislu je njihov broj prepolovljen. Prije dolaska u Mađarsku bio sam savjetnik u veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu i bavio sam se manjinskom problematikom. Za te dvije godine dosta toga sam naučio i osjetio što znači biti pripadnik nacionalne zajednice. Stekao sam temeljne osnove znanja njenoga funkcioniranja, problema s kojima se zajednica susreće na svim razinama. U Mađarskoj je ipak jedna potpuno druga slika. Ovdje je hrvatska zajednica od početka devedesetih godina našla i utrla svoj put određivši svoje ciljeve, okruženje je pozitivno, i samo je do Hrvata u Mađarskoj što žele ostvariti.

Kako ocjenjujete naš (njen) društveni i politički trenutak?

– Mislim da je ona (hrvatska zajednica)

zauzela dobru poziciju, da se dobro strukturirala, da je prepoznatljiva, da je dobar partner i prema matičnoj domovini i prema Republici Mađarskoj. Postoji jedna dobra institucionalna pozadina koju treba dalje razvijati. Smatram da je najvažniji element njenoga postojanja jezik. Temelj je jezik, on je bitan element očuvanja nacionalnog identiteta. Ako imate jezik, sve ostale elemente nacionalnog identiteta upravo na njega možete nadograditi. Ali ako izgubite jezik, onda je to veoma teško ... Po meni ono što je izuzetno važno kod Hrvata u Mađarskoj jest činjenica da su oni politički čimbenik. Nije to više „plešuća manjina“, već je upravo pojam kulturne autonomije realan okvir u kojem se Hrvati u Mađarskoj danas nastoje sačuvati i uspješno nalaze svoj identitet.

Danas ste naš gost. Upoznali ste izdavačku kuću, uredništvo Hrvatskoga glasnika, Radio Croaticu. Kakvi su Vaši dojmovi?

– Vidim ovdje u uredništvu i u kući ekipu mladih ljudi koja djeluje kao jedna složna obitelj. I to me raduje. Vaš ravnatelj mi je govorio o uvjetima rada koji nisu toliko funkcionalni i o mogućnostima eventualnoga preseljenja iz ovih prostora u funkcionalniji prostor. Ono što želim vama reći i obećati jest apsolutna pomoć Republike Hrvatske putem veleposlanstva. Povezivanje sa srodnim ustanovama u Hrvatskoj koje mogu pomoći vašu djelatnost. Bitno je imati dobru komunikaciju i razgovarati s ljudima, predstaviti se. U Hrvatskoj na žalost dosta ljudi ne zna koliko bogatstvo imaju Hrvati u Mađarskoj. I Vi ste u našem razgovoru rekli kako nije uvijek u pitanju samo materijalna pomoć, nego je ponekad upravo moralna podrška jednako toliko važna.

Vjerujem kako ćemo u nastupajućem razdoblju i mi kao uredništvo, a i cijela naša zajednica veoma dobro surađivati. Te mogu mirno kazati i ujedno Vam još jednom čestitati u ime svih Hrvata u Mađarskoj na vašemu novom radnom zadatku te zaželjeti mnogo uspjeha u radu i životu.

Hrvatski crikveni muzej u Prisiki

Na pragu tehničkoga prikdavanja

Ako idete u Prisiku, jur sad nij moguće zaobilaziti na glavnoj ulici budući Hrvatski crikveni muzej, koji je u njegovanju i vlasništvu Hrvatske državne samouprave. Novi oblik, polipšana fasada rodnoga stana židanskoga farnika Štefana Dumovića jur iz dalkine vabi pažnju na obnovljenu zgradu. Iako na dvoru vidimo da ovdje još sirovi materijali čekaju na manja djela, to su bojsek zadnja ravnanja pred tehničkim prikdavanjem, koje je predvidjeno dođućega miseca. Zatim slijedi sadržajno djelo sambotelskih kustosov ki će u prostorija urediti bogatu crikvenu kolekciju, ka se trenutačno nalazi još na židanskoj fari. Hrvatski crikveni muzej, kako je pred kratkim Štefan Dumović rekao, svoja vrata pred posjetitelji otvara u misecu juniju. *-Tiho-*

Poprsje Nikoli Jurišiću u Hrvatskom Židanu

Prošloga vikenda u židanskom spomin-parku Nikole Jurišića svečano je otkriveno poprsje kisečkomu branitelju, senjskomu kapetanu. Predaju biste aktualizira i 475. godišnjica viteškoga branjenja Kisega, na čelu s Nikolom Jurišićem. Zahvaljujući hrabrenomu činu ovoga maloga varoša je zaustavljen turski šereg na pragu Beča. Subotu, 10. marcijuša, dopodne i na ov povijesni zgoditak su se spominjali većinom školari, pomoću referata mjesne pedagoginje Márije Szabó. Nazočne je pozdravila Matilda Böls, predsjednica društva Škoruš, ter i židanski poglavar Štefan Krizmanić. Jurišićev spomenik su dali na dvoru Muzeja Škoruš postaviti, seosko društvo Škoruš ter mjesna samouprava, a na mramornoj ploči stoji citat od Frana Krsta Frankopana „Boga višnjega na pomoć zavovite, živite bratinski, poginite viteški.“

Govor Prisike – „Spas u zadnji čas“

Pred kratkim je bila u Sambotelu prezentacija doktorske disertacije, knjige dr. Bernadete Zadrović, pod naslovom *Govor Prisike – A Peresznyén élő gradišćei horvátok ça nyelvjárása / Čakavski govor u Prisiki živećih Gradišćanskih Hrvatov*. Ovo opširno morfološko i leksičko djelo o čakavskom narječju, pod peljanjem mentora prof. dr. Karla Gadanjija, obranjeno je u Budimpešti 2001. ljeta, a izdao ga je krajem prošloga ljeta Odsjek za slavistiku na samboteljskoj Visokoj školi „Dániel Berzsényi“. Izlaženje knjige financijski su potpomagali Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj, Visoka škola „Dániel Berzsényi“ ter Odbor za manjinske i vanjske posle u Željezožupanijskoj skupščini. Bijela knjiga na omotu s poznatom grafikom Lajoša Brigovića, prik 372 stranic se bavi globalno Gradišćanskimi Hrvatima, kot i Hrvatima u Prisiki. Kako piše Marko Samardžija u Hrvatskomu slovu, „knjiga je vrijedna jer bar malo produžuje popis jezikoslovnih (dijalektoloških) djela iz za hrvatske govore nacionalno iznimno važna niza «Spas u zadnji čas»“. O nastanku ove knjige, o mnogoljetonji istraživanji govorila je Hrvatskomu glasniku sama autorica, profesorica ruskoga jezika, prlje nek je rekla da promocija ovoga znanstvenoga izdanja je predviđena u korizmu i u rodnoj Prisiki.

– Počela sam kao gimnazijalka u Kisegu sakupljati materijale iz hrvatskoga jezika. Moje prvo djelo je bilo obrada prisičkoga pira. Pobrerala sam sve jačke, pjesmice ke se čuju na piru, a kasnije kad sam studirala na Visokoj školi u Sambotelu, onda sam pridjeve prikupila ki značu boju, farbu, kako bi mi to rekli na Prisiki. Zatim sam stalno bila med Hrvatima jer sam se zaposlila u Gornjem Četaru, u školi kade su se učila hrvatska dica iz trih naselj: iz Hrvatskih Šic, Gornjega Četara i Narde. I ovi školari su imali roditelje, stare-majke ki su dobro govorili hrvatski i s njimi sam stalno razgovarala po hrvatski. Usput pak sam usporedjivala štokavski jezik s mojim materinskim čakavskim. Moj muž je rođen iz Plajgora, oni isto govoru ovo narječje i on, a i njegova rodbina. S njim smo svaki vikend bili u nekom hrvatskom naselju, i tako sam svenek bila med Hrvatima i sam zabilježila što sam nek čula. Mene je jako veselilo kad sam mogla biti med našimi Hrvatima, i kad sam čula svoju materinsku rič. Trinaest ljet već radim na slavistici u Sambotelu, i onda na doktorskoj školi su me zamolili da napišem disertaciju o nekom narječju. Veselo sam se zela za ov posao jer mi je uvijek velika radost i veselje srca kad morem nešto napisati za moj materinski jezik.

Koji su parametri ove knjige, ke su najvažnije tematike?

– Knjiga ima trih glavnih poglavljev o prošlosti Gradišćanskih Hrvatov jer to je važno ako kanimo poznati naš jezik i naše ljude. Moramo biti svisni povijesti našega naroda. Onda još pišem općenito o gradišćansko-hrvatskim narječji, jer ipak je moj jezik dio jedne velike širine, govora Gradišćanskih Hrvatov. Detaljnije pak sam se bavila jezikom Dolincev jer moj prisički čakavski pripada ovoj jezičnoj skupini.

Što u ovakovu dobu čuti autorica kad vidi svoje znanstveno djelo u takovoj jednoj knjigi, u savršenom formatu?

Autorica s materom na prezentaciji u Sambotelu

– Jako me veseli da sam imala mogućnosti objaviti svoju disertaciju, mislim da je važno da se širu dobri glasi o Gradišćanskimi Hrvatima. Uvijek mi je bilo jako veliko zadovoljstvo kad sam u Austriji ili u Hrvatskoj našla neku knjigu ka je opisala jezik jednoga sela, a mi u Ugarskoj nismo imali dosidob takove knjige, i tu prazninu sam htela napuniti. S druge strane pak moramo priznati da je asimilacija ogromna i u mojem rodnom selu, a ovim djelom sam htela spasiti od propadanja one stare izraze ke još dandanas upotrebljavaju kod nas, većinom, nažalost, samo nek stariji ljudi.

Na ovoj prezentaciji si rekla da tribi je nastaviti ovo znanstveno istraživačko djelo. Ti ćeš to i sama nastaviti ili to preporučuješ prvenstveno mladjoj generaciji?

– Ovo, svakako, preporučam za mladju generaciju jer ja sam se tim počela baviti kao gimnazijalka. Trebali bi već oni djelati na tom da sakupljaju sve ono ča još imamo ovdje u Gradišću. No, ja i sama još i danas radim jer, kako sama rekla, mene to jako veseli i srcu mi je drago ako morem nešto napisati, ako morem nešto publicirati o našimi Hrvatima. Trenutačno sakupljam nadimke Gradišćanskih Hrvatov, već sam to popisala u Gornjem Četaru, Nardi, na Prisiki, Plajgori i Undi. Trudim se djelati na tom ča je u pogibeli da bi se to čim prlje bar pismeno spasilo. -Tih-

PEČUH – Kako za naš tjednik reče predsjednik Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj Mišo Hepp, naši vinari nalaze se pred mnogobrojnim natjecanjima. Ovih dana nastupaju sa svojim uzorcima vina na 14. Međunarodnom sajmu vinogradarstva, vinarstva i voćarstva «Slavin 2007» koji se održava u Orahovici. Hrvatski vinogradari iz Mađarske na sajmu sudjeluju sa šest uzoraka vina.

KAŠAD – Hrvatsko kazalište i ovih dana nastavlja svoju turneju po našim hrvatskim selima. Tako je 12. ožujka ekipa glumaca gostovala u malome baranjskom selu Kašadu. U prepunome seoskom domu kulture izveli su prvu ovogodišnju premijeru, lutkarsku predstavu Zlatna ribica.

Trenutak za pjesmu

Zvonko Kovač

Kad kažem hrvatski jezik

Kada kažem hrvatski jezik,
onda mislim na pjesme moje majke,
na stare božične pjesme *U to vrime godišća i*

Narodil nam se kralj nebeski.

Kada kažem
hrvatski jezik, onda mislim na latinski
u crkvama,
na kajkavski na ulicama, na slavonske
ikavske
vesele narodne pjesme kao *Popela se Šokica na*
drvo, drvo krivo, a ja podvirivo.

I druge.
Kada kažem hrvatski jezik,
mislim na primorce čakavce kako
pjevuju
u klapi, mislim na Dubrovnik i
hrvatske starine
na kamen i kurije, na gromače otoka i
polja

Podravine. Kada kažem hrvatski jezik,
mislim na franjevce i Hercegovinu, na
Istru,
na Gradišće i sve Hrvate u dijaspori.

Kada kažem
hrvatski jezik, stidim se naše povijesti,
naše Europe,
naše «braće», naše politike. Kada
kažem hrvatski jezik,
ponosim se samo svojim sopstvom,
onda mislim
da sam ravnopravan sa svima, da
imam domovinu, svijet.

Prije 30 godina potpisana je Deklaracija o hrvatskome jeziku

„Često se kaže da je upravo po jeziku čovjek čovjekom. Jezikom izričemo sve svoje misli i osjećaje, jezik nam je prenio znanja i dostignuća naših predaka, u jeziku će nas naslijediti naši potomci. Jezik je najdragocjenija tekovina čovječanstva, ali kako je čovječanstvo u stvarnosti mozaik naroda s vlastitim povijestima i kulturama, tako je i ljudski jezik predstavljen u stvarnosti mozaikom narodnih jezika. Zato je svakomu narodu njegov jezik svetinja. I pojedincu je materinski jezik svetinja, on mu je kao pupčana vrpca koja ga povezuje s vlastitim narodom. Možemo reći da je materinski jezik čovjekovu duhu domovina, gdje god čovjek živio, na domaćem tlu ili u tuđini.“

Dalibor Brozović

Dani hrvatskoga jezika, koji su u prvome redu posvećeni jezičnoj kulturi hrvatskoga jezika i boljemu poznavanju hrvatskoga jezika uopće i njegove povijesti, nastali su povodom potpisivanja Deklaracije o hrvatskome jeziku 1967. g. Dani hrvatskoga jezika obilježavaju se od 13. do 17. ožujka, naime, deklaracija je započela se potpisivati 13. ožujka, a objavljena je u Telegramu 17. ožujka kada je postala dostupna javnosti.

Zašto se Deklaracija pojavila? Od prve polovice 50-ih godina 20. stoljeća u Jugoslaviji rastao je jugounitaristički pritisak, koji je u jezičnim pitanjima bio izrazit, i to radi potiskivanja ne samo Hrvata već i Slovenaca i Makedonaca. Cilj je bio ujednačeno jedinstven ekavsko-latinički srpsko-hrvatski književni jezik, s izgledom srpskoga književnoga jezika, kao jedini službeni jezik u četirima središnjim republikama kao nadređen državni jezik.

Hrvatske kulturne i znanstvene ustanove i organizacije smatrale su da je neophodno ustavnim propisom potvrditi jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga i makedonskoga. U tu svrhu smatrali su potrebnim izmijeniti formulaciju iz Ustava SFRJ, člana 131, koja je trebala glasiti prema sljedećem: „Savezni zakoni i drugi opći akti saveznih organa objavljuju se u autentičnom tekstu na četiri književna jezika: srpskom, hrvatskom, slovenskom, makedonskom. U službenom saobraćaju organi federacije obvezno se drže načela ravnopravnosti svih jezika naroda Jugoslavije.“ Deklaracija je zahtijevala i dosljednu primjenu hrvatskoga jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji kad se god radi o hrvatskome stanovništvu, te da službenici, nastavnici i javni radnici, bez obzira otkuda potjecali, službeno rabe književni jezik sredine u kojoj djeluju.

Deklaraciju su podnijeli Saboru SRH, Saveznoj skupštini SFRJ ove ustanove i organizacije: Matica hrvatska, Društvo književnika Hrvatske, PEN-klub, Hrvatski centar Hrvatsko filološko društvo, Odjel za

filologiju JAZU, Odjel za suvremenu književnost JAZU, Institut za jezik JAZU, Katedra za suvremeni hrvatskosrpski jezik, te Katedra za jugoslavenske književnosti Filozofskog fakulteta u Zadru, Katedra za suvremeni hrvatskosrpski jezik, Katedra za povijest hrvatskoga jezika i dijalektologiju, Katedra za jugoslavenske književnosti, Katedra za stariju hrvatsku književnost, Katedra za noviju hrvatsku književnost, Institut za lingvistiku, Institut za nauku o književnosti Filo-

zofskoga fakulteta u Zagrebu, Staroslavenski institut u Zagrebu, Društvo književnih prevodilaca Hrvatske.

Iako su potpisnici Deklaracije kažnjavani, mnogi prisiljeni dati ostavku, premda su smjenjivani, opozivani, značenje Deklaracija od izrazitog je značenja. S njom je hrvatski narod shvatio da je otpor moguće organizirati.

Pripremila: Beta

BUDIMPEŠTA

Misa i koncert u povodu Meteorološkog dana proljeća

U sklopu višegodišnje suradnje Hrvatske samouprave grada Budimpešte i Kulturnog centra Novog Zagreba, kako nam reče predsjednik spomenute samouprave Stipan Vujić – u povodu Meteorološkog dana proljeća, 4. ožujka u budimpeštanskoj crkvi sv. Mihovila održana je sveta misa koju je na hrvatskom jeziku govorio franjevac Vjenceslav Tot iz Ostrogon. Misno slavlje uveličao je ženski zbor KUD-a „Vinčica” iz Belajskih Poljica kod Karlovca, pod ravnanjem Koline Radočaj i uz orguljsku pratnju mladog Tomislava Vraneta.

Nakon mise zbor je izveo koncert nabožnih pjesama, među inim: Život svoj prikazujem Bogu, Sveta zemlja, Zdravo djevo, kraljice Hrvata.

KUD „Vinčica” osnovan je nakon Domovinskog rata, 1995. godine, broji 35 aktivnih članova, a svoju pozornost usredotočuje na gajenje izvornoga folklornog nasljeđa, pjesama, plesova i običaja svoga mjesta i kraja. Repertoar im je obogaćen i sakralnom baštinom, stoga su česti gosti i na svetim misama.

Izuzetno nam je drago da smo susjednu Mađarsku doživjeli preko Budimpešte. Unatoč kratku boravku imali smo prigodu upoznati što ljepote, a što kulturne i povijesne vrednote mađarske metropole.

Napose nam je bilo lijepo i dojmljivo u misnome krugu Hrvata koji žive u glavnome gradu. Naime, dosadašnje naše spoznaje o Mađarskoj isključivo su se odnosile na pogranična i prigradska područja – rekla nam je na koncu s oduševljenjem gđa Radočaj. Gostima iz Belajskih Poljica, uz krasnu kitu cvijeća, u ime organizatora zahvalio je predsjednik Stipan Vujić.

M. Dekić

Bogatstvo ...

Hižni par iz Umoka 1942. ljeta:
Tereza Jurinković i Štefan Vinković

Autorske riči o židanskoj premijeri

Joško Weidinger: „Ja sam na prvoj crti obrane!“

Človik rijetkokrat ima priliku da se strefi s živim autorom, gdo specijalno piše za kazališne grupe. Joško Weidinger je negda bio jedan od najigranijih piscev na daska gradišćanskih kazališćev Austrije ter ki je niz ljet pisao brojne skeće, duže igrokaze i za vlašću kazališnu grupu u Frakanavi. U zadnje vrime gustokrat ga vidimo i prik granic. Lanjsko ljeto je napisao posebni kusić za židansko kazališno društvo, i uloge su posvećene jur poznatim igračem. Tu komediju, *SOS Izvanzemaljski!* smo u tri čini vidili 3. februara, subotu, u židanskom kulturnom domu. Prazvedbu, naravno, došao je pogledati i autor, a naš razgovor je napravljen veljek za predstavom.

Joško Weidinger sa židanskom redateljicom Zitom Horvat

Kako bi komentirali predstavu?

– Pod uvjeti ki vladadu u hrvatski seli, ne samo na Ugre nego i kod nas u Gradišću, moram reći da je išlo još i jako dobro. Čuda ljudi već ne zna hrvatski, čuda ljudi već ne razumi uopće ča i kako, ili je i med igrači takovih ki ne znadu ča igradu, a to je problem. S tim pak moramo skupa živiti, s tim se moramo suočiti. U tom principu je bila igra dosta dobro igrana. Znam, i poznam grupu. Znam za koga pišem je li je to u Židanu ali je to u Petrovom Selu, i točno znam kade su problemi. Ako te probleme sad u obzir zamem, onda moram reći da je igrokaz barem dobro bižao, na svaki način će dojući put bolje bižati. I to je jasno. Na premijeri još igrači nisu segurni, ne prestanu s govorom kad se ljudi smiju, tako sve poente spadnu pod stol, kad ljudi ne razumu. A kad su segurniji u govoru, to je oko trećega nastupa, onda već prestanu i ništ je ne bludi u igri.

Kako sam čula, ov igrokaz ste napisali specijalno za ovu priliku. Je još čuda česa u vašoj torbi, vrići, cekaru?

– Da, mislim da je još čuda svega nutri. Ja samo sprobem, pokusim ovde u Hrvatskom Židanu da malo moderniziram igrokaze. Dakle, proberamo iz tih igrokazov s jačkami, iz te kolonije vandojti. Pišem malo modernije igrokaze, ov zadnji bolje sliši tamo.

Mislite da su ljudi bolje kupci na moderne igrokaze ili radje gledaju one stare komedije iz prethodnih stoljeć?

– To odvisi od toga kako dobro razumu hrvatski. U ovom igrokazu su nove riči, moderne riči te nisu za lako razumiti. Jednostavno i Židani hrvatstvo relativno stoji jur na slabi noga, dakle, ja bi rekao, ja već neću ovako igrokaz napisati. Morat ću malo po starinju, specijalno za Židan pisati, tako da ljudi bolje razumu, a onda bolje uživaju i u igri.

Moderni kusići s modernimi izrazi, pak ovde uopće ide za izvanzemaljske, to je jedna tema s kom imadu posla i čisto drugi ljudi, ne onda seoski. Ali ako se barem po priliki dosta dobro razumu po hrvatsku, onda to funkcionira, onda se more i ovakov kusić igrati. Problem visi u tom, a to je zaistinu problem, kad su i med igrači ljudi ki to ne razumu ča govoru. A onda kako ćemo to potribovati od gledateljev? Na svaki način, mladji ljudi sve teže govoru hrvatski. Mladina uopće slabo već zna, med sobom se nek – u ovom slučaju – po ugersku pominadu, dakle to je hendikep. Ali kot sam već jedanput rekao, pod ovimi

uvjeti ča vlada med Hrvatstvom je bio ov igrokaz dosta dobar.

Onda je za autora svakako neophodno iskustvo ovakovu predstavu pogledati?

– No, za mene je to svenek meru teško, kad ja si predstavim čisto ča drugoga. Kad ja pišem, imam jur ideje, kako bi to izgledalo, u mojoj glavi sve se to odigrava, onda kad ne biži igrokaz tako kako sam si ga ja predstavio, onda to je za mene kritično.

I krivo? I boli?

– Na jednu stran da kad je škoda za igrokaz kad bi mogao duplo donesti, ali kot je momentalno stav po naši seli, to je jako teško kad rič fali. Ne?

Znamo da Židanci već redom igraju Weidingerove komade, sad jur treći put. Moremo izjaviti da je kazališna grupa u Hrvatskom Židanu Vaša?

– Ne. Na nijedan način ne. Ja se skrbim za sve grupe ke igradu u selu, kade se jezično pada. Dakle, ja sam na prvoj crti obrane. Ja sam to bio u Gradišću, u Bijelom Selu, medjutim je tote jur propalo čuda, a ovde sad trsim da se barem sve ne pomadjarizira. Dakle, dokle još igradu barem sad se mora reć, markako igradu, ali dokle zabavljaju svoje ljude na hrvatskom jeziku, je to čuda vridno.

-Timea Horvat-

Pred blendom Kristali

Blic-intervju s Draženom Đakovićem, peljačem sastava

Kristali su jur dugo ljet poznati sastav u Gradišću, a zahvaljujući Jelki Perušić, časne predsjednice Hajdenjakov, gustokrat nastupa i u Austriji. Vjerojatno prik nje je zašao u sambotelški Hrvatski bal, a s ovim pozivom su hteli domaćini Prisičani dati mu novu šansu da se još jednoč predstavi na ovoj priredbi od ranga, pred orijaškom publikom. Dražena Đakovića smo ulovili još za jedan blic-intervju pred samim nastupom da nam malo povida o svojem sastavu i o brojni gradišćanski dojmi, onkraj i ovkraj granice.

Ako se dobro spomenem, Vi ste jur po drugi put zabavljajući na ovom balu. Znači li otkud vaša popularnost u Gradišću?

– Nismo prvi put ovde, ufam se ne i zadnji put. Drugi put sviramo na ovom velikom balu, a i u Austriji kot i u Ugarskoj jur nekoliko ljet putujemo. Zašto smo tako popularni? Mislim da bi najbolje bilo pitati vašu publiku, ali jednako mislim da iza toga stoji dobar rad, dobra svirka, dobro raspoloženje i vesele zabave.

Vidim ovde na stolu hrpu cedejkov. Što moramo znati još za Vaš sastav?

– To je sad jedan mali dio cedejev što imamo. Ov sastav djeluje već 16 ljet i morem reći da sad se jur profesionalno, morebit tomu jur deset ljet, bavimo glazbom. Znači, nigdor ništ ne radi, osim što svira. Imamo dva momka ki još studiraju. Zasad još uvijek moremo preživiti iz svirke, doklje je vas ovde u inozemstvu. Kod nas u Hrvatskoj je malo teža situacija, ali zato malo u Hrvatskoj, malo ovde, jedno s drugim ide. Izdali smo dosad osam cedejkov i jednu kazetu, dokle još nisu postojali CD-ploče, ter jednu videokazetu.

Napravili smo nekoliko spotov, sudjelivali smo na mnogobrojni festivali u Hrvatskoj. Poznavatelji tamburaške glazbe znaju da je to Požega, Zlatne žice Slavonije, Slavonski Brod-festival, Domoljubni festival u Pitomači, a imamo još i u Županji jedan festival. Toliko ukoliko o našem neprekinutom 16-ljetnom djelovanju.

Postoji li gotov repertoar ili vik spontano svirate na pozornici?

– Ne postoji gotov repertoar, mi imamo momka u sastavu ki je zadužen za repertoar. Nigdar ne znamo najpr što ćemo svirati. Kad izajdemo na pozornicu, začmemo svirati, a spomenuti dičak govori u tijeku svirke: sad ide ova pjesma, sad ide druga.

Kakovu muziku preferirate igrati na ovakovi bali?

– Mi uglavnom sviramo, pokidob smo tamburaški sastav iz Slavonije, tamburašku slavonsku muziku, s tim da sviramo i zabavnu glazbu.

Sviramo i rock and roll, klasiku, sviramo i neke standardne svitske pjesme, recimo grčku, španjolsku, ali na ovakovi bali

osebujno imamo u vidu hrvatski repertoar. Bilo zabavni, bilo tamburaški ...

Kako se čutite med Gradišćanci? Jesu li neke sličnosti med Gradišćanci i Slavonci?

– Ovde je stvarno predivan osjećaj svirati. Ljudi su veseli, zabavni, pak ima i sličnih točkov zajedno sa našimi Slavonci. Znači, druželjubivi smo i mi, a i vi ovde. Nij nam se još zgodalo da smo došli u Gradišće, a da nas nisu ljudi lipo dočekali. To zlamenuje da je jedno veliko srce i velika duša, kot što je i naša slavonska ravnica.

Pokidob ovako gusto idete u Gradišće, imate li neku gradišćansku muziku na programu?

– Mi smo to probali raditi, ali smo onda vidili da nam je jezična barijera malo problem. Bez obzira na to, zato smo napravili jednu-dvi pjesme na gradišćanskom, a i svirali i pjevali smo je. Onda smo upametzeli da ljudi kad mi dojdemo iz Slavonije, znači iz Hrvatske, od nas očekuju da mi sviramo pjesme odanle, ne odavde. Jer pjesme ove koje jesu, to i onako sviraju domaći sastavi.

Prije nekoliko ljet sam čula, sad točno i ne znam jeste li iskali, ali našli jeste jednu pjevačicu na Undi ka bi bila dobra za Vaš sastav?! Ili je to sasvim kriva informacija?

– To nij točna informacija kad mi nismo iskali pjevačicu za naš sastav, samo smo svirali u Undi i jako nam se je vidilo kako njeve divojke pjevaju, i onda smo poslije zabave ostali pak smo svirali skupa. Undanci su predložili da nešto i zajedno snimimo, neku CD-ploču. To je još samo priča, nij realizirano, a da li će o tome nešto biti, ili neće? Čemo vidjeti ... Upravo sam večeras zamolio divojke da otpjevaju s nami pjesme na ugarskom.

Onda je predvidjen neki gradišćansko-slavonski glazbeni projekt?

Da ... Probat ćemo nešto, zašto ne?! Mi smo radili neke pjesme i na nimškom jeziku, to smo snimali za njemačku radiopostaju. Tako smo skloni nekim avanturam i tako uvijek po neki čudnovati potezi, po neki riziki, ali volimo to.

I onda dokidob dura danas fešta?

– Pa do jutra ...

Svidočena sam, bilo je uprav tako ...

–Timea Horvat-

Ni na nebu ni na zemlji

HRVATSKI ŽIDAN – Dotičnoga vikenda jake dane će imati židanski kazalištarci, pokidob od petka do nedilje će na različni mjesti predstaviti svoju najnoviju komediju. Weidingerov igrokaz će moći još jednoč pogledati 16. marcijuša, petak, domaćini u židanskom kulturnom domu, početo od 18 uri, dokle drugi dan, subotu, u Dolnjoj Pulji će gostovati igrokazači. U nedilju od 18.30 će se začeti predstava u petrovskom domu kulture, pod naslovom SOS Izvanzemaljski.

PETROVO SELO – Kazališna grupa ovoga sela ov misec je začela takaj u napornoj turneji. Nedilju, 4. marcijuša, veljek su imali Petroviščani dvi predstave, najprlje u Nardi, zatim u Gornjem Četaru, kako velu, pred zvanarednom publikom. Minule nedilje su gostovali na Undi, a 24. marcijuša nastupit će u Hrvatskom Židanu, u 19 uri u mjesnom kulturnom domu. Drugi dan, na poziv glavnogradske Hrvatske manjinske samouprave u XII. okrugu će moći pogledati i Peštanci *Pansion Schöller* od 16 uri začeto, u Klubu Jókai.

PETROVO SELO – Klub čuvara običajev poziva na svoje spravišće 18. marcijuša, nedilju, u 14.30. Znova će najprdojti stare zimske meštrije, ručne šikanosti, ki kako znati plesti cekar i košaru ter metlu načinjati.

KEČKEMET – Hrvatska manjinska samouprava grada Kečkemeta nedavno je dobila i svoje prostorije od grada u Batthyányjevoj ulici. Kako nas je obavijestio predsjednik *Stipan Šibalin*, svake srijede u 17 sati okupljaju se kečkemetski Hrvati u svojim klupskim prostorijama, družu se i razgovaraju o planovima hrvatske samouprave. Kako reče, među svojim planovima Hrvatska manjinska samouprava ima prije svega organiziranje kulturnih programa. Ovih dana započeli su organiziranje hrvatske kulturne večeri koju predviđaju za 19. svibnja ove godine. Tom prilikom žele okupiti hrvatsku zajednicu i uzvanike u Kečkemetu, a u prigodnom u kulturnom programu predstaviti će se sve tri hrvatske etničke skupine u Bačkoj, Bunjevci, Raci i Šokci. Pri tome očekuju nastup gostiju iz Dušnoka, Gare i Santova.

U martinačkome dječjem vrtiću za vrijeme našega posjeta bila je velika gužva, baš smo došli poslije popodnevnoga spavanja na užinu. Na razgovor s voditeljicom vrtića moramo pričekati. Sama je s još jednom odgajateljicom.

Ukupno ih je tri zaposlene u vrtiću. One su i odgajateljice, i dadijle, i spremačice, i peračice posuda ... sve što je potrebno. Pošto je Vera Kovačević oprala suđe, odvela nas je u svoj ured kako bismo porazgovarali o tamošnjem vrtiću, koji s osnovnom školom čini obrazovnu cjelinu na čijem je čelu ravnateljica Ruža Hideg. Veseli dječji glasovi, dolazak roditelja prekidali su naš razgovor s vremena na vrijeme.

Kako se snalazite? – pitala sam. Vera će mi reći kako im je teško jer su oni dvojezični vrtić, mnogo bi trebali raditi s mališanima, a radi se onoliko koliko im vrijeme dopušta s obzirom na široki spektar obveza zaposlenika. Naravno, svaki dan imaju zanimanja, rade u mješovitim skupinama, a hrvatsku su književnost lani obogatili i novim knjigama iz Hrvatske, kazetama i CD-izdanjima. Radimo koliko možemo, kratko će nam reći Vera, ne s malom brigom u glasu. U svakodnevnom ophođenju s djecom koriste se i hrvatskim i mađarskim jezikom. Djeca dolaze u vrtić s veoma malim znanjem ili uopće ne znaju hrvatski jezik. Suočavaju se u radu s velikim poteškoćama. Jutka Kovačević, Marijana Ronta i Vera Kovačević danas se brinu o 32 mališana, uglavnom su to djeca iz Martinaca, jedno je dijete iz Križevaca i jedno iz Lukovišća. Brinu

se o deset mališana koji će na jesen u školu, i s njima se posebno održavaju i zanimanja. Koliko će se mališana upisati u svibnju, za sada voditeljica vrtića nema točnih informacija, ali broj djece ostat će na brojki tridesetak i u 2007. godini.

Kada je Vera počela raditi 1994. godine, u vrtiću je bilo pedesetak djece, ali posljednjih godina njihov se broj drastično smanjuje. Prema predviđanjima, u tri do četiri godine broj mališana kretat će se tek oko brojke od petnaestak mališana. Demografska slika Martinaca davno je izmijenjena. Ne pokazuju se naznake na bolje ni povećanje broja djece. S djecom se pripremaju na raznorazne svečanosti, božićne svetkovine, maskenbal, Majčin dan, oproštanja ... uvijek su te velike priredbe popraćene nastupima, plesom i recitacijama, dakako na hrvatskom jeziku. Sada se spremaju za maskenbal koji će se u vrtiću

održati 16 veljače, mnogo maski, slatkiša, slatki sokovi i zabava.

Zgradu vrtića trebalo bi izvana dotjerati, prozore promijeniti jer velik je propuh kada jače zapuše, što smo i mi osjetili.

bpb

Revolucije u Europi 1848. godine

Dana 12. siječnja revolucijom u **Palermu** počinju europski revolucionarni događaji 1848/49. g. Proglašen je ustav Napuljskoga Kraljevstva.

U veljači masovne demonstracije i revolucija u **Parizu**. Radnici, obrtnici i studenti zahtijevaju reformu izbornog sustava i republiku. Luj Filip odriče se prijestolja, proglašena je Druga Republika. Nacionalna garda velikim dijelom prilazi demonstrantima, uvedeno je opće pravo glasa, sloboda tiska, udruživanja i političkog djelovanja –

ciljevi kojima će težiti i drugi europski revolucionarni pokreti.

Dana 3. ožujka programatskim govorom Lajosa Kossutha u Ugarskom saboru (protiv austrijskog apsolutizma, zahtijeva slobodu naroda, ustav te Ministarstvo odgovorno saboru) počinju previranja u Ugarskoj.

13-15. ožujka nemiri u **Beču**, vojska puca u masu, mnogo žrtava. Da bi se stanje smirilo, car otpušta kancelara Metternicha, te manifestom obećava ustav.

11. ožujka Narodna skupština u **Pragu** zahtijeva ravnopravnost Čeha i Nijemaca. Ustanak Poljaka u Poznau.

15. ožujka izbije revolucija u **Pešti**, car imenuje Lajosa Batthyányja mađarskim ministrom predsjednikom.

Kao i ostali narodi u Habsburškoj Monarhiji, tako su i Hrvati prijelomne 1848. g., uz ukinuće kmetstva tražili ostvarivanje specifičnih nacionalnih prava u okviru Monarhije. „Zahtijevanja naroda hrvatskoga” iznesena na Velikoj narodnoj skupštini u

Izradila: Dijana Kovačić iz Fičehaza

Zagrebu 25. ožujka 1848. pokazuju trenutačno stanje nacionalno-integracijskog tijeka hrvatskoga naroda. Na skupštini se usvajaju Narodna zahtijevanja, program u 30 točaka: osim građanskih-liberalnih reformi opće pravo glasa, sloboda tiska, govora i vjeroispovijedanja, traži se ujedinjenje hrvatskih zemalja u jedinstvenu cjelinu sa samostalnom vladom i svim obilježjima državnosti, uređenje Ugarske kao zajednice ravnopravnih naroda, te očuvanje austrijske monarhije (što je bilo u suprotnosti s novim ugarskim ustavom koji ističe odvojenost država, dopuštajući isključivo personalnu uniju). Traži se uvođenje hrvatskoga jezika u školstvo i upravu na svim razinama, te utemeljenje sveučilišta.

„DOBROJUTRO MORE” 11. PJSNIČKI SUSRETI PODSTRANA 2007.

Odbor za organizaciju 11. pjesničkih susreta
„Dobrojutro more”

koji se održavaju pod pokroviteljstvom
Ministarstva kulture Republike Hrvatske,
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa,
Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija
te Splitsko-dalmatinske županije,

a u organizaciji
Općine Podstrana,
Društva hrvatskih književnika,
Matice hrvatske,
Društva hrvatskih književnih prevoditelja

i
Školske knjige – Zagreb
o b j a v l j u j e

N a t j e č a j
za književne i likovne radove učenika osnovnih
i srednjih škola.

Pozivaju se učenici da nadahnuti stihom
Ja sam moru rođendan
iz istoimene pjesme književnika Anđelka Novakovića,
pišu, crtaju, slikaju
svoje doživljaje, misli, predodžbe, asocijacije, poruke,
stvaralačke igre ...

Svaka škola može poslati najviše po deset književnih i
likovnih uradaka učenika.

Likovni radovi moraju biti plošni, najviše formata
50 x 70 cm, s potrebnim podacima o učeniku i školi.
Prosudbeno povjerenstvo dodijelit će nagrade i pohvalnice
najuspješnijim učenicima i školama.
Nagrađeni učenici i njihovi mentori bit će gosti pjesničkih
susreta u Podstrani.
Najuspješnije radove objavit ćemo u monografiji „Dobrojutro
more”, te u časopisu «Modra lasta».

Rok za dostavu književnih i likovnih uradaka je do 15.
travnja 2007. godine, na adresu:

Općina Podstrana
CENTAR ZA KULTURU
za „Dobrojutro more”
Trg dr. Franje Tuđmana 3
21312 Podstrana

Već godinama nije bilo tako uspješnoga prela

Hrvatska samouprava u Kaćmaru zalaže se za jedinstvo bunjevačke zajednice

Sredinom veljače u Kaćmaru je održana redovita sjednica Hrvatske manjinske samouprave, koju od listopada prošle godine vodi predsjednik *Grgo Išpanović*. Zanimajući se za planove u novoj godini, ukratko nas je obavijestio o tome sastanku, te o planovima za iduće razdoblje.

„Na dnevnom redu bio je proračun za 2007. godinu, koji smo morali predati mjesnoj seoskoj samoupravi. Konkretno o planovima nije bilo riječi, o tome ćemo poslije odlučivati. Zadaća nam je da izradimo plan rada i programa, koji mislimo ostvariti u tekućoj godini.”

Ove godine, početkom siječnja zajedno s Njemačkom manjinskom samoupravom, priredili su kulturno popodne, a gosti su im bili Tamburaški sastav „Bačka” iz Gare pod vodstvom *Stipana Krekića* i njemački harmonikaši iz susjednog Madaroša. U mjesnome Narodnosnom domu okupili su se u lijepom broju pripadnici bunjevačkih Hrvata i njemačke manjine, a susret je protekao u dobrom raspoloženju.

Nakon nekoliko godina stanke, Hrvatska manjinska samouprava u Kaćmaru ponovno je priredila bunjevačko prelo, jednu od najvažnijih godišnjih priredaba bunjevačkih Hrvata diljem Bačke.

Što vam je bio cilj, jeste li zadovoljni? – upitali smo predsjednika *Grgu Išpanovića* 24. veljače u Kaćmaru, oko pola noći kada je veselje bilo na vrhuncu.

„Mislim da posljednjih nekoliko godina u Kaćmaru nije bilo tako uspješnoga prela. Ima

Za dobro raspoloženje pobrinuo se „Čabar” iz Baje

180-ak gostiju, kako vidite, svako se dobro osjeća. Na žalost, mislim da u okolici nijedno selo, pa čak ni Baja, nije priredilo toliko prela kao Kaćmar. To je treće bunjevačko prelo u samo mjesec dana.”

Zbog čega je to tako?

„Po tome se vidi koliko smo «složni» mi, Bunjevci, i kako «možemo» surađivati” – dodaje pomalo ironično *Grgo Išpanović*, ne skrivajući dugogodišnje probleme u životu bunjevačke zajednice, ali izražavajući nadu

da će ubuduće biti više sloge. Upravo ovogodišnje prelo ulijeva nadu u ljepšu budućnost. Na ovogodišnjem prelu koje je upriličeno u gostionici „Kun” velika dvorana ispunjena je do posljednjega mjesta. U prigodnom programu nastupila su djeca mjesnog vrtića, učenici škole, a solo je pjevala *Aneta Balažić*. Za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar „Čabar” iz Gare, a ples i veselje potrajalo je do jutra.

Kako saznajemo, hrvatska samouprava početkom ožujka priredila je Dan žena, a želja im je da za Duhove nastave sa već tradicionalnim Susretom hrvatskih crkvenih zborova, koji iz godine u godinu uspješno okuplja pjevačke skupine iz okolnih naselja pa i šire.

Za ostvarivanje svojih ciljeva nadaju se i potpori Seoske samouprave s kojom imaju dobre odnose.

„Hvala Bogu, suradnja s novom seoskom samoupravom vrlo je dobra, ona nas podupire u našim nastojanjima. S novim načelnikom također dobro se može surađivati, obećao nam je financijsku potporu uz uvjet ako mi, Bunjevci, međusobno budemo surađivali” – ističe *Grgo Išpanović* i dodaje kako okupljanje bunjevačkih Hrvata smatraju najvažnijim ciljem, za što im je potrebno jedinstvo i zajedništvo. Drže jednako tako važnim i pospešivanje hrvatske nastave jer, kako reče moj sugovornik, mnogo više djece moglo bi i moralo bi učiti hrvatski jezik.

S. B.

Veselilo se u kolu i uz pjesmu

Čikerija

Nakon velikoga slavlja započela korizma

Članovi dječje plesne skupine KUD-a «Rokoko»

Hrvatska manjinska samouprava u Čikeriji, koja je donedavno imala tri člana, od listopada prošle godine prvi put utemeljena je s pet članova. Kako nam reče stari-novi predsjednik *Miloš Pijuković*, imaju zapravo devet članova, koliko je bilo kandidata na izborima. Naime, ostali su u pričuvi, a budući da su oni članovi KUD-a «Rokoko», svi zajedno rade za istu stvar, za bunjevačke Hrvate u Čikeriji. Jedna zastupnica hrvatske samouprave članica je i seoske samouprave.

Program hrvatske samouprave i ove godine započeo je najvećom godišnjom manifestacijom, Velikom bunjevačkim prelom koje je održano 24. veljače u mjesnom domu kulture, a okupilo se 250-ak gostiju iz mjesta, ali i okolnih naselja. Prelo su svojom nazočnosti uveličali konzulica gerantica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, zamjenik predsjednika grada Subotice, predsjednica bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, te prijatelji iz Ljutova. Prvi put na čikerijskome prelu bio je i predsjednik Županijske skupštine. Parlamentarni zastupnik aljmaškog okruga Gábor Bányaí, koji je istoga dana posjetio Čikeriju i okolna naselja, pozdravio je okupljene na tradicionalnoj bunjevačkoj zabavi.

«Tradicionalno bunjevačko prelo lijepa je prigoda za okupljanje dragih prijatelja, rodbine i svih onih koji se žele susresti i

Prelo je otvoreno preljskom pjesmom Kolo igra, tamburica svira

zajedno zabaviti. Nadam se da će i danas biti tako uz naše lipe pisme bunjevačke – kazala je na početku Vesna Njikoš Pečkaj izražavajući zadovoljstvo što može biti u Čikeriji.

«Osobita mi je čast i zadovoljstvo što mi se ponovno pružila prilika da vas posjetim. Pozdravljam vas u ime mjesne samouprave grada Subotice, sada prvi put mogu kazati grada Subotice, koja je lani još bila općina, a sada je dobila status grada» – ovim riječima okupljenima se obratio zamjenik predsjednika Subotice Petar Kuntić. – «Također vas pozdravljam kao predsjednik DSHV-a, jedine parlamentarne stranke hrvatske zajednice u Srbiji. Poslije dugih 15 godina, od 21. siječnja kao jedini hrvatski zastupnik u Srbijanskom parlamentu. Završit ću riječima kojima sam i lani završio. Kad god vi, Čikerijanci, i svi ostali koji ste ostali s ove strane granice, čujete zvona subotičke katedrale, sjetite se nas, imate poziv, dođite u Suboticu, na naše kulturne priredbe, na Dužijancu, na naše Prelo i na sve događaje koje naša zajednica organizira gotovo svakoga tjedna. Uime bolje suradnje, uime produblivanja naših odnosa želim vam uspješno prelo, a dogovor o budućoj suradnji ostavljam otvorenim.»

Budući da prelo po običaju uvijek počinje s malim prigodnim programom, ovogodišnje prelo otvoreno je nastupom domaćega KUD-a «Rokoko» s više naraštaja, od najmanjih, polaznika vrtića i školaraca do onih koji već više od 20 godina plešu u kulturnom društvu.

S oduševljenjem je ispraćen prigodni program kojim je oživljen duh nekadašnjih prela, kućnih okupljanja uz goste, pjesmu, tambure, ručni rad i čašicu dobrog vina, u kojem je sudjelovalo domalo 60 članova spomenutoga KUD-a, a koji je zaključen velikim bunjevačkom kolom sudionika programa i okupljenih gostiju, među njima i uzvanika. Kako reče *Miloš Pijuković*, dali su sve od sebe, ove večeri plesali su za Čikeriju, za bunjevačke Hrvate.

Uistinu čovjek je imao dojam da je u Čikeriji na stotine Bunjevaca iako znamo da je stvarnost znatno surovija, jer ih ima jedva 50 ili malo više, nema više nastave hrvatskoga jezika, mladi slabo ili uopće ne govore hrvatski, ali da ne kvarimo lijepo raspoloženje, možemo im samo čestitati na doista lijepom programu kojim su dokazali da unatoč svim poteškoćama uspješno njeguju običaje svojih pradjedova, čuvaju pjesme i prekrasnu bunjevačku nošnju. Dobro raspoloženje nastavljeno je plesnom zabavom, a goste i ove godine zabavljao je Tamburaški sastav «Orašje» iz Vršende odnosno Mohača, kojemu se priključio i Branko Filaković, rodnom iz Pečuha, koji s obitelji živi u Čikeriji.

Okupljene je pozdravio predsjednik HMS-a Miloš Pijuković

Novije razdoblje bunjevačkih prela zasluga je Kriste Kujundžić, koja je još prije četrdeset godina na poticaj nekoliko bunjevačkih obitelji i uz njihovu duhovnu potporu počela organizirati prelo, a kao zastupnica hrvatske i seoske samouprave, do danas jedna je od glavnih organizatorica – ističe *Miloš Pijuković*.

Među daljnjim planovima navodi pokretanje učenja hrvatskoga jezika u nekom obliku jer je prije dvije godinu ukinuta nastava hrvatskoga jezika u mjesnoj školi, gdje se uči samo njemački. Treći put, uspiju li osigurati odgovarajuća sredstva, za vrijeme ljeta organizirat će jezični i folklorni tabor za djecu i mladež. Zsigurno će biti i nastupa KUD-a «Rokoko» na raznim priredbama, vjerojatno i u matičnoj Hrvatskoj.

Očuvati sebe, očuvati ono što smo do sada napravili, jer Čikerija je na rubu Hrvatsva, najistočnije mjesto na sjeveru Bačke u Mađarskoj, samo nekoliko kilometara od Subotice, od koje je pak razdvojena granicom.

«Korizma i post u Čikeriji započeli su s malim zakašnjenjem, nakon prela. Iako je korizma izgubila na nekadašnjem značaju kod mladih naraštaja, jer malo je onih koji se drže nekadašnjih običaja, ali ćemo zasigurno do Uskrsa živjeti malo povučeni i skromnije» – zaključuje *Miloš Pijuković*.

Tekst i slike: S. Balatinac

Tako je bilo nekada (članice KUD-a «Rokoko»)

Balsko veselje u Laterumu

Poziv Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj na natječaj za 2007. godinu za programe usavršavanja javnih stručnjaka

Natjecati se može za programe koji će se održati u razdoblju od 1. travnja 2007. do 29. veljače 2008. godine.

Najviše se može tražiti potpora od 300 tisuća forinti.

Rok predaje natječaja: 6. travnja 2007.

Odluka Kuratorija očekuje se sredinom svibnja ove godine.

Ovomu tematskom krugu pripadaju – programi usmjereni na usavršavanje predstavnika manjinskih samouprava i civilnih udruga

– jezično i stručno usavršavanje za novinare manjinskih medija

– stručna usavršavanja, konferencije, treninzi, pučka visoka učilišta, otvorena sveučilišta i sudjelovanje na njima.

Podupiru se stručna usavršavanja s najmanje 20 sudionika, a može se tražiti najviše tri tisuće forinti po danu i po natjecatelju.

Potpota se daje naknadnim financiranjem, a ovisi o broju sudionika i broju dana stručnog usavršavanja.

Podupiru se isključivo putni troškovi te prehrana sudionika i predavača, honorar predavača samo s posebnim obrazloženjem, unajmljivanje dvorane i drugi tehnički troškovi, te troškovi izrade stručnih materijala.

Obrazac i četverostranični putokaz o uvjetima natjecanja te obavijestima za popunjavanje obrasca dostupni su na internetskoj adresi www.mnekk.hu, a mogu se nabaviti i osobno u Uredu Javne zaklade (Bp. V. ker., Október 6. u. 17. I. em.) ili poštanskim putem (tada se traži omotnica srednje, C5 veličine naslovljena na ime natjecatelja s nalijepljenom poštanskom markicom. Poštanska adresa Zaklade: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25.

Veselo je bilo u hotelu Laterum u Pečuhu 3. ožujka. Iako je korizma već počela, u organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krleža priređen je ovaj tradicionalni dobrotvorni bal s tradicijom dugom četiri desetljeća na kojem se okupilo 150-ak gostiju. Uz mnogobrojne pomagače i sponzore organizatori posebno zahvaljuju na podršci i pomoći pečuškome Hrvatskom kazalištu, Generalnom konzulatu

Republike Hrvatske u Pečuhu i Zavičaju d. o. o. Balu je nazočila i konzulica gerantica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, predsjednik Baranjskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Mišo Hepp, ravnatelj Hrvatske škole Gabor Győrvari te ravnatelj Zavičaja d. o. o. Ladislav Gujaš. Svečani program bala izveli su učenici hrvatske škole: plesna skupina viših razreda i plesna skupina gimnazije, koji

rade pod vještom rukom plesnoga pedagoga Blaška Stanića. U ime organizatora goste je pozdravila Branka Pavić Blažetin, a za balsko raspoloženje pobrinula su se dva orkestra: „Pinkica” iz Petrovog Sela i „Vizin” iz Pečuha. Dečki su dali sve od sebe i pružili nezaboravan ugođaj, a ovim putem organizatori još jednom zahvaljuju Orkestru „Vizin” koji je bez ikakve nadoknade zabavljao goste.

bpb

Među uglednim gostima bila je i konzulica gerantica Generalnoga konzulata u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj

Plesna skupina Hrvatske gimnazije

Oni studiraju u Zagrebu: Jadranka Dervar, Milan Kovačević i Szabolcs Szőlősi